

Finansira
Evropska Unija

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

*Ministria e Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit
Ministarstvo Prosvete, Nauke, Tehnologije i Inovacija
Ministry of Education, Science, Technology and Innovation*

PROGRAM PROFESIONALNOG RAZVOJA ZA DOBIJNJE NAPREDNE LICENCE ZA UČITELJE OSNOVNOG OBRAZOVANJA

**PROGRAM PROFESIONALNOG RAZVOJA ZA
DOBIJNJE NAPREDNE LICENCE
ZA UČITELJE OSNOVNOG OBRAZOVANJA**

Skraćenice

OO	<i>Osnovno obrazovanje</i>
ODO	<i>Opštinski direktorijat za obrazovanje</i>
EF	<i>Edukativni fakultet</i>
IO	<i>Inspektorat za obrazovanje</i>
PIK	<i>Pedagoški zavod Kosova</i>
ISCED	<i>Međunarodni standardi klasifikacije obrazovanja</i>
OK	<i>Osnovni kurikulum</i>
OKK	<i>Okvir Kosovskog kurikuluma</i>
KOK	<i>Kurikularni okvir Kosova</i>
SORN	<i>Strateški okvir za razvoj nastavnika</i>
DSLN	<i>Državni svaet za licenciranje nastavnika</i>
MONTI	<i>Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacije</i>
PISA	<i>Program za međunarodno ocjenjivanje učenika</i>
PSAK	<i>Strateški plan za obrazovanje na Kosovu</i>
IKT	<i>Informacijska i komunikacijska tehnologija</i>
AU	<i>Administrativno uputstvo UA</i>
VPN	<i>Vrednovanje performanse nastavnika</i>
PROŠ	<i>Profesionalni razvoj sa osnovom u školi</i>
PRN	<i>Profesionalni razvoj nastavnika</i>

Ovaj dokument je zasnovan na materijalima koje je pripremila Agencija za Osiguranje Kvaliteta u Preduniverzitetskom Obrazovanju (AOKPO) u Republici Albaniji. Prilagođavanje kontekstu i specifičnostima obrazovanja na Kosovu urađeno je po dogovoru i u saradnji sa stručnjacima AOKPO-a.

Sadržaj

Skraćenice.....	2
1. Uvod	4
1.1.Svrha i ciljevi programske orijentacije programa profesionalnog usavršavanja nastavnika osnovnog obrazovanja - razredni ciklus.....	4
2. Sadržaj programa za nastavnike osnovnog obrazovanja.....	6
2.1.Oblast: Službena školska dokumentacija	7
2.2.Oblast: Kurikulum– programi svih predmeta osnovnog obrazovanja, od prvog do petog razreda	8
2.3. Oblast: Aspekti pedagogije, metodologije, evaluacije i upotreba IKT u nastavi osnovnog obrazovanja.....	9
2.4.Oblast: Inkluzija i etika u profesiji	11
2.5.Oblast: Aspekti pravopisa albanskog jezika.....	11
2.6.Oblast: Naučni sadržaj predmeta osnovnog obrazovanja.....	12
3. Modeli testova za nastavnike osnovnog obrazovanja	12

1. Uvod

Profesija nastavnika je dinamična profesija koja zahteva znanja, veštine i vrednosti neophodne za obavljanje nastavničke profesije u osnovnom obrazovanju. Danas fokus dužnosti i odgovornosti nastavnika ide dalje od nastave i savladavanja određenog predmeta, ka razvoju kompetencija učenika kroz implementaciju alternativnih modela nastave i učenja. Da bi se to postiglo, učitelji se pripremaju u nekoliko aspekata, kao što su:

- da postupaju profesionalno, pošteno i sa integritetom,
- da imaju odgovarajuća i neophodna naučna znanja za relevantnu oblast nastave,
- da razvijaju kvalitetnu nastavnu praksu,
- da ažuriraju pedagoška, metodička, didaktička znanja i veštine, kroz kontinuirano profesionalno usavršavanje i istraživanje novih nastavnih praksi,
- da stvara pozitivne profesionalne odnose, kao i
- da saraduje sa roditeljima i školskom zajednicom u najboljem interesu učenika, odnosno u funkciji učenja svakog učenika.

Program profesionalnog usavršavanja za naprednu licencu za nastavnike osnovnog obrazovanja je deo Paketa profesionalnog usavršavanja nastavnika, koji usmerava razvoj nastavnika za efikasniju nastavnu praksu, kako bi postigli visoke standarde rada i ponašanja u vezi sa očekivanjima naprednih nastavnika.

Program je sastavila radna grupa koju je osnovalo Državni savet za licenciranje nastavnika (DSLN) kako bi pomoglo:

- svim učiteljima osnovnog obrazovanja u pripremi za polaganje kvalifikacionog ispita i ocenjivanje performanse za sticanje licence za napredni rad;
- svim mehanizmima koji se bave organizovanjem kvalifikacionog ispita za dobijanje napredne licence za nastavu;
- Inspekcija za obrazovanje (IO) kao nosilac procesa eksternog vrednovanja performanse nastavnika (VPN) za naprednu licencu za nastavu; kao i
- Opštinskim direktorijatima za obrazovanje (ODO) i škole da organizuju profesionalni razvoj za sve nastavnike i da razviju pripreme sa nastavnicima koji će ući u ovaj proces.

Program je sastavljen kao odgovor na zahteve za nastavničke kompetencije koje je MONTI postavio u dokumentu Strateški okvir za razvoj nastavnika na Kosovu (SORNK)¹, u dokumentima sistema za licenciranje nastavnika, zahteve za nastavnike koji nameravaju da steknu napredna licenca za nastavu.

1.1. Svrha i ciljevi programske orijentacije programa profesionalnog usavršavanja nastavnika osnovnog obrazovanja - razredni ciklus

---

¹ Uzimajući za osnovu uvodnu referencu dokumenta u kojoj se ističe da će Okvir biti živi dokument koji će se kontinuirano dopunjavati i razvijati uporedo sa novim razvojem u oblasti razvoja nastavnika i procesa licenciranja, radna grupa je dalje razvijala bitne aspekte oblasti stručnog usavršavanja i profesionalnih kompetencija u vezi sa dobijanjem licence za naprednu nastavu. One se ogledaju u ovom orijentacijskom programu stručnog usavršavanja.

Opšta svrha ovog orijentacionog programa profesionalnog usavršavanja nastavnika razredne nastave je da pruži okvir i smernica za polaganje kvalifikacionog ispita za učinak sticanja napredne licence. Specifični ciljevi su:

- ponuditi program orijentacije za pomoć svim nastavnicima osnovnog obrazovanja u obavljanju stručnih pripremnih aktivnosti, osposobljavanje za polaganje kvalifikacionog ispita i ocjenjivanja performanse za sticanje napredne licence za nastavu;
- da obezbedi orijentacioni program koji će pomoći ODO-ima, školama i svim pružaocima programa profesionalnog usavršavanja nastavnika tokom službe da razviju i isporuče programe profesionalnog razvoja nastavnika (PRN) koji im pomaže u pripremi za sticanje napredne licence za nastavu;
- da omogući obavezan i objedinjeni program za nastavnike osnovnog obrazovanja koji nameravaju da steknu naprednu licencu za nastavu, kako bi mogli da ostvare kvalitetnu pripremu za uspešno suočavanje sa zahtevima procesa kvalifikacionog ispita i VPN za naprednu licencu.

Program ima za cilj da usmeri razvoj nastavnika osnovnog obrazovanja u pravcu sticanja napredne licence za koju je potrebno:

- da prepozna i primeni obrazovno zakonodavstvo koje se primenjuje u školi, sa fokusom na one iz poslednjih godina, odnosno glavna pitanja o kojima je odlučivao MONTI, odgovornosti u pogledu školske dokumentacije, obaveze i radne obaveze;
- da pokažu kompetentnost na efektivan način implementaciju i primenu nastavnog plana i programa zasnovanog na kompetencijama – predmetnih programa osnovnog obrazovanja;
- da poseduje kompetencije, na osnovu profesionalnih standarda za nastavnike, da direktno utiče na efikasnost nastavnog procesa, za uspešnu nastavu;
- da demonstrira veštine iz pedagoške oblasti za odabir modela za organizovanje okruženja u učionici, razradu koncepata, poticanje diskusija, za korišćenje metoda i aktivnosti prema stilovima učenja; korišćenje tehnika ocenjivanje učenika, itd.;
- da koristiti IKT veštine u nastavnom procesu, kao jednu od najnovijih inovacija u nastavi zasnovanoj na digitalnim kompetencijama;
- da planira i razvijati efikasne lekcije u skladu sa savremenim metodologijama nastave i učenja, zahtevima kurikuluma zasnovane na kompetencijama.
- da demonstrira profesionalnu etiku, pozitivne i objektivne stavove i ponašanja za dobrobit učenika, demonstrirati isključenost učenika u nastavnom procesu i školske aktivnosti, kao i da pokaže profesionalnu etiku;
- da savladaju primenu pravopisnih pravila albanskog jezika tokom procesa nastave-učenje;
- da pokaže odgovornost u poznavanju osnovnih pojmova i naučnih zakonitosti predmeta koje pokriva u osnovnom obrazovanju, kao i njihovoj primeni u praksi i stvarnom životu, u skladu sa specifičnostima starosnoj dobi učenika u osnovnom obrazovanju;
- da poveže i ažurirati koncepte predmeta sa globalnim prioritetom koji se odnose na međukurikularna pitanja i koji se odnose se na obrazovanje za demokratsko građanstvo, pitanja rodne ravnopravnosti, obrazovanje za mir, globalizaciju i međuzavisnost, edukacija o medijima, obrazovanje za održivi razvoj, itd. u cilju podizanja svesti učenika i njihove pripreme za suočavanje sa izazovima društva danas i u budućnosti;

2. Sadržaj programa za nastavnike osnovnog obrazovanja

Sadržaj orijentacionog programa za sticanje napredne licence za učitelje osnovnog obrazovanja organizovan je u dva dela:

- **Prvi deo**, obuhvata glavne oblasti profesionalnog usavršavanja, profesionalne kompetencije i očekivane rezultate prema stručnim kompetencijama;
- **drugi deo**, uključuje probni model kvalifikacionog ispita za sticanje napredne licence učitelje osnovnih škola.

Glavne oblasti profesionalnog usavršavanja, profesionalne kompetencije i očekivani rezultati

Glavne oblasti profesionalnog razvoja u kojima se verifikuju kompetencije nastavnika za naprednu licencu koriste se kao kišobran vodič za određivanje očekivanja na osnovu kojih su organizovani zahtevi/pitanja za instrumente ocenjivanja za kvalifikacioni ispit i vrednovanje performanse, za sticanje napredne licence za nastavu. Glavne oblasti profesionalnog razvoja definisane za ovaj orijentacioni program su:

- službena² školska dokumentacija, koja se odnosi na edukativno-obrazovni rad nastavnika u školi;
- kurikulum – programi svih predmeta osnovnog obrazovanja, od prvog do petog razreda;
- pedagoški aspekte, metodologije nastave i ocenjivanja, kao i korišćenje IKT-a u procesu nastave i učenja u osnovnom obrazovanju;
- inkluzivnost i etika u profesiji;
- aspekti pravopisa albanskog jezika;
- naučni sadržaj predmeta osnovnog obrazovanja, od prvog do petog razreda.

OBLASTI	KOMPETENCIJE
I. Službena školska dokumentacija	Odgovorna implementacija zakonskih zahteva vezanih za službenu školsku dokumentaciju.
II. Kurikulum – programi svih predmeta osnovnog obrazovanja, od prvog do petog razreda	Efikasna realizacija predmetnih programa u osnovnom obrazovanju.
III. Aspekti pedagogije, metodologija, ocenjivanje i upotreba IKT u nastavi osnovno obrazovanja	1. Posedovanje specifičnih pedagoških znanja neophodnih i dovoljnih za nastavu u osnovnom obrazovanju. 2. Upotreba interaktivnih metoda i efikasnih strategija rada sa učenicima osnovnih škola i ostvarivanje interdisciplinarnе integracije. 3. Upotreba efikasnih metoda i strategija za ocenjivanje učenika u osnovnom obrazovanju. 4. Korišćenje informaciono-komunikacionih tehnologija za unapređenje kvaliteta nastave i učenja u osnovnom obrazovanju.

² Odnosi se na okvir zakonskih politika preduniverzitetskog obrazovanja na Kosovu, administrativnih uputstva i dokumente obrazovne politike koje se sprovode u školi, sa fokusom na one iz poslednjih godina.

IV. Inkluzivnost i etika u profesiji	Primena principa inkluzivnosti i etičkih pravila u profesiji kao bitnih elemenata u radu nastavnika osnovnog obrazovanja.
V. Aspekti pravopisa albanskog jezika	Primena pravopisnih pravila albanskog jezika.
VI. Naučni sadržaj predmeta osnovnog obrazovanja	Primena sa kompetencijama naučnih sadržaja u nastavi predmeta osnovnog obrazovanja.

Glavne oblasti profesionalnog razvoja su definisane kao:

- stručne kompetencije kao i očekivane rezultate za ostvarivanje ovih kompetencija; i
- relevantnu preporučenu literaturu u cilju sticanja kompetencija iz oblasti/predmeta.

Podizanje stepena znanja, veština, stavova i profesionalnih vrednosti, koje se odnose na kompetencije svake oblasti/predmeta kvalifikacionog ispita i VPN, pomoći će nastavniku da identifikuje pitanja na koja treba da se fokusira tokom priprema za ovaj proces, te za kontinuirano stručno usavršavanje.

Očekivani rezultati i preporučena literatura za svaku oblast profesionalnog usavršavanja navedeni su u sljedećem odeljku.

2.1. Oblast: Službena školska dokumentacija

Kompetencije	Preporučena literatura
<p>“Odgovorna implementacija zakonskih zahteva u vezi službena školska dokumentacija”</p> <p>Očekivani rezultati <i>Učitelj osnovnog obrazovanja - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • sprovodi zakonodavstvo o sistemu preduniverzitetskog obrazovanja, administrativna uputstva i druge dokumente koji se odnose na izradu i implementaciju školskog kurikulumu; • demonstrira konkretnu implementaciju uputstva MONTI-a u cilju poboljšanja procesa nastave i učenja; • sprovodi zakonske, administrativne i organizacione zahteve za obavljanje poslova i odgovornosti profesije; • poštuje prava, slobode i odgovornosti učenika; • poštuje dužnosti, prava, slobode i odgovornosti nastavnika; • sprovodi zahteve administrativnih uputstava i smernica za profesionalni razvoj nastavnika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon br. 04/L-032 o preduniverzitetskom obrazovanju u Republici Kosovo (2011). https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2770 • Okvir za obezbeđivanje kvaliteta školske performanse na Kosovu (MONTI & IPK). https://ipkmasht.rks-gov.net/ēp-content/uploads/2021/02/Korniza-per-sigurim-te-cilesise-se-performances-se-shkolles-ne-Kosove-2016.pdf • Administrativno uputstvo br. 22/2016 za profesionalne aktivnosti (Departamenta) škola. Priština: MONTI. https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=15199 • Administrativno uputstvo br. 14/2023 O sistemu licenciranja i karijeri u nastavi. MONTI. https://masht.rks-gov.net/udhezim-administrativmashti-nr-14-2023-per-sistem-in-e-licencemit-dhe-karrieren-nemesimdhenie/ • Administrativno uputstvo MONTI BR. 16/2023 za profesionalni razvoj nastavnika. https://masht.rks-gov.net/udhezim-administrativ-mashti-nr-16-2023-per-zhvillimin-profresional-te-mesimdhenesve/

2.2. Oblast: Kurikulum– programi svih predmeta osnovnog obrazovanja, od prvog do petog razreda

Kompetencije “Efikasna realizacija predmetnih programa u osnovnom obrazovanju.”	Preporučena literatura
<p>Očekivani rezultati</p> <p><i>Učitelj osnovnog obrazovanja - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje prepoznavanje reforme kurikuluma, aspekata reforme koji se odnose na osnovno obrazovanje; • realizuje kurikulum predmeta osnovnog obrazovanja poštujući sve aspekte organizovanja predmetnog nastavnog plana i programa; • efektivno koristi principe kurikuluma u planiranju i implementaciji programa osnovnog obrazovanja; • koristi dopunske nastavne materijale koji pomažu u sticanju pojmova i veština predviđanih u predmetnom kurikulumu osnovnog obrazovanja; • sastavlja rezultate učenja za nastavne teme ili grupe tema, poglavlja, u skladu sa usmerenjima i zahtevima osnovnog kurikuluma i predmetnih programa osnovnog obrazovanja; • kategorizuje rezultate učenja predmeta/programa prema nivoima postignuća u učenju; • objašnjava povezanost predmetnog programa – školski udžbenik nastavnog planiranja polugodišnjeg/nastavnog perioda; • bira nastavna sredstva neophodna za realizaciju cilja i rezultate učenja programa osnovnog obrazovanja; • obezbeđuje informacije koje pokazuju korelaciju predmeta i međukurikuarna pitanja sa kontekstom svakodnevnog života; 	<ul style="list-style-type: none"> • Okvir kurikuluma preduniverzitetskog obrazovanja Republike Kosovo (revidiran, 2016); Okvir nastavnog plana i programa preduniverzitetskog obrazovanja Republike Kosovo - MONT (rks-gov.net) • Osnovni kurikulum za predškolski razred i osnovno obrazovanje na Kosovu (0, I, II, III, IV i V) (revidiran, 2016). https://masht.rks-gov.net/ĕp-content/uploads/2022/06/kurklelia-berthame-1-finale-2.pdf • Predmetni kurikulum osnovnog obrazovanja, IV razredi (2017 – 2021); https://masht.rks-gov.net/kuruliat-lendore-programet-mesimore-klasa-e-katert/ • Vodič za implementaciju kurikuluma (pomoćni materijal za nastavnike predškolskog razreda i osnovnog obrazovanja) (PIK & MONTI, 2016). • Efikasna nastava i kurikulum, prof. Naser Zabeli (2023); • Nastavna teorija i strategije – Konstruktivan pristup, prof. Xhavit Rexhaj (2019);

2.3. Oblast: Aspekti pedagogije, metodologije, evaluacije i upotreba IKT u nastavi osnovnog obrazovanja

<p>Kompetencija I “Ovladavanje neophodnih i dovoljnih specifičnih pedagoških znanja za nastavu u osnovnom obrazovanju”</p>	<p>Preporučeno čitanje</p>
<p>Očekivani rezultati</p> <p><i>Učitelj osnovnog obrazovanja - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje dobro poznavanje didaktičkih i pedagoških aspekata nastave, stilova učenja i psihologije uzrasta učenika sa kojima radi; • koristi savremenu pedagošku literaturu za unapređenje kvaliteta nastave i učenja; • prilagođava svoj rad fizičkom, socijalnom, emocionalnom i kognitivnom razvoju učenika; • stvara pogodnu, motivirajuću i zadovoljavajuću klimu za učenike; • upravlja različitim situacijama, ponašanjima i postupcima učenika; • razvija diferenciranu nastavu; • razlikuje poteškoće u učenju od odgraničene sposobnosti; • radi sa roditeljima na poboljšanju napretka učenika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Okvir kurikuluma preduniverzitetskog obrazovanja Republike Kosovo (revidiran, 2016); • Osnovni kurikulum za predškolski razred i osnovno obrazovanje na Kosovu (0, I, II, III, IV i V) (revidiran, 2016). • Program KosEd: Pedagoška praksa zasnovana na dokazima. https://www.kosed.org/sq/copy-of-peer-led-evaluation-program • Predmetni programi osnovnog obrazovanja, IV razredi (2017 – 2021); • Vodič za implementaciju kurikuluma (popratni materijal za nastavnike predškolske nastave i osnovnog obrazovanja) (IPK & MONT, 2016). • Efikasna nastava i kurikulum, prof. Naser Zabeli (2023); • Teorije i strategije nastave - Konstruktivistički pristup, prof. Xhavit Rexhaj (2019);
<p>Kompetencije II “Upotreba interaktivnih metoda i efikasnih strategija za rad sa učenicima osnovnih škola, realizacija interdisciplinarnе integracije”</p>	<p>Preporučena literatura</p>
<p>Očekivani rezultati</p> <p><i>Učitelj osnovnog obrazovanja - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • odabrali interaktivne metode nastave u skladu sa specifičnostima predmeta/teme časa, pogodne za postizanje rezultata učenja; • planira i koristi metode, nastavne aktivnosti koje promovisu kritičko i kreativno mišljenje učenika; • planira i razvija nastavni čas zasnovan na nastavi zasnovanoj na kompetencijama i međunarodnom integracijskom pristupu; • koristi različite nastavne metode i tehnike koje se poklapaju sa uzrastom učenika i različitim stilovima učenja; • stvara pogodnu, motivirajuću i zadovoljavajuću klimu za učenike; • koristi metode i tehnike koje osiguravaju jednakost i inkluzivnost. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nastavni dokumenti - deo nastavne metodologije; • Okvir kurikuluma preduniverzitetskog obrazovanja Republike Kosovo (revidiran, 2016); • Osnovni kurikulum za predškolski razred i osnovno obrazovanje na Kosovu (0, I, II, III, IV i V) (revidiran, 2016). • Predmetni programi osnovnog obrazovanja, IV razredi (2017 – 2021); • Vodič za implementaciju kurikuluma (popratni materijal za nastavnike pripremne nastave i osnovnog obrazovanja) (PIK & MONT, 2016). • Program KosEd: Pedagoška praksa zasnovana na dokazima. https://www.kosed.org/sq/copy-of-peer-led-evaluation-program

<p>Kompetencije III “Korišćenje efikasnih metoda i strategija za ocenjivanje učenika u osnovnom obrazovanju”</p>	<p>Preporučena literatura</p>
<p>Očekivani rezultati</p> <p><i>Nastavnik razredne nastave - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • integriše u planiranje nastave i primenjuje u toku procesa učenja različite tehnike formativnog ocenjivanja; • koristi različite načine i strategije dokumentovanja, posmatranja i ocenjivanja učenika; • posmatra i ocenjuje sa opisom tok i napredak učenika, koristeći različite instrumente; • dokumentuje zadatke i radove učenika koji dokazuju njihov napredak u nastavi; • sastavlja testove prema određenim kriterijumima za ocenjivanje znanja, veština, vrednosti i stavova učenika iz različitih predmeta osnovnog ciklusa. • ocenjuje učenike na osnovu nivoa postignuća; • radi sa roditeljima na poboljšanju napretka učenika; 	<ul style="list-style-type: none"> • Okvir ocenjivanja učenike preduniverzitetskog obrazovanja na Kosovu (2020). https://masht.rks-gov.net/ēp-content/uploads/2022/06/korniza-komplet-shqip-2.pdf • Administrativno uputstvo za ocenjivanje učenika u preduniverzitetskom obrazovanju Republike Kosovo (MASHTI, 2022) https://masht.rks-gov.net/udhezimi-administrativ-mashti-06-2022-per-vleresimin-e-nxenesve-ne-preduniverzitetsko-obrazovanje-republike-kosovo/ • Administrativno uputstvo: Etički kodeks za ocenjivanje učenika (2011). https://masht.rks-gov.net/wp-content/uploads/2022/05/ua-kodi-i-etik.pdf • Formativno ocenjivanje (MONT & BEP, 2013). • Sumativno ocenjivanje i izrada testova - Priručnik za nastavnike (MONT & GIZ, 2015).
<p>Kompetencije IV “Upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija za povećanje kvaliteta nastave i učenja u osnovnom obrazovanju”</p>	<p>Preporučena literatura čitanje</p>
<p>Očekivani rezultati</p> <p><i>Nastavnik razredne nastave - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje didaktičke materijale koristeći odgovarajuće računarske programe za učenike osnovnih škola; • potiče učenike da prave prezentacije učenja koristeći kompjuterske programe prilagođene uzrastu; • koristi različite online platforme koje mu pomažu u efikasnom procesu učenja; • uključuje učenike u tematske, međukurikularne projekte, koji su isprepleteni upotrebom materijala iz internet izvora – sa web stranica prilagođenih njihovom uzrastu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nastavni udžbenici, materijali kao pomoć nastavnicima u ciklusa razredne nastave, sa fokusom na upotrebu IKT u nastavi i učenju. • Vodič za nastavnike - Putovanje Internetom (MONTI). https://masht.rks-gov.net/udhezues-per-mesimdhenes/ • Evropski okvir digitalnih kompetencija za nastavnike (DigCompEdu) • https://shkollat.org/

2.4. Oblast: Inkluzija i etika u profesiji

kompetencije	Preporučena literatura
<p>„Primena principa inkluzivnosti i etičkih pravila u profesiji kao neophodan element u radu nastavnika osnovnog obrazovanja“</p>	
<p>Očekivani rezultati <i>Učitelj osnovnog obrazovanja - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Primenjivati principe inkluzivnosti u radu sa učenicima i celokupnom školskom zajednicom; • pokazuje pozitivan stav prema osobenostima učenika, načinu na koji uče, kao i podržava ih u postizanju rezultata učenja; • koristi komunikacijske strategije u cilju uključivanja učenika u proces učenja i tretira sve učenike jednako i sa poštovanjem; • poštuje profesionalnu etiku i odgovorno se ponaša prema učenicima, roditeljima, kolegama u nastavi i menadžmentu škole; 	<ul style="list-style-type: none"> • Administrativno uputstvo za korišćenje individualnog obrazovnog plana (MONT, 2016). https://MAST.rks-gov.net/udhezimet-administrative-2016 • Individualni obrazovni plan (IOP) i vodič za izradu Individualnog plana obrazovanja za decu sa posebnim obrazovnim potrebama (MONT, 2017). https://MASHT.rks-gov.net/publikime-dhe-dokumente-per-femijetnxenesit-me-aftesi-te-fizizuara-dhe-me-veshtiresi-ne-te-nxene , • Dobre prakse inkluzivnosti (MONT, 2017) https://MASHT.rks-gov.net/publikime-dhe-dokumente-per-femijetnxenesit-me-aftesi-te-kufizuara-dhe-me-veshtiresi-ne-te-learn , • Priručnik za nastavnike - Interkulturalizam u obrazovanju (MONTI, 2023). https://masht.rks-gov.net/doracak-per-mesimdhenes-nderkulturalizmi-ne-arsim/ • Vodič za nastavnike - Razumevanje invaliditeta (MONTI, 2022). https://masht.rks-gov.net/udhezues-per-mesimdhenes-te-kuptojme-aftesine-e-kufizuar/ • Okvir za uključivanje učenika sa posebnim obrazovnim potrebama u više srednje škole (MONTI, 2022). https://masht.rks-gov.net/kornize-per-penfshirjen-e-nxenesive-me-nevoja-te-vecanta-arsimore-ne-shkollat-e-mesme-te-larta/ • Priručnik za nastavnike sa aktivnostima o dečjim pravima (MONTI, 2021). https://masht.rks-gov.net/doracak-per-mesimdhenes-me-aktivitete-mbi-te-drejtat-e-femijeve-2/

2.5. Oblast: Aspekti pravopisa albanskog jezika

Kompetencije	Preporučena literatura
<p>“Primena pravopisnih pravila albanskog jezika”</p>	
<p>Očekivani rezultati <i>Učitelj osnovnog obrazovanja - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • primenjuje pravopisna pravila albanskog jezika, u govoru, čitanju i pisanju; • primena pravopisnih pravila tokom nastavnih i drugih aktivnosti u školi/obrazovnoj instituciji 	<ul style="list-style-type: none"> • Pravopis albanskog jezika.

2.6. Oblast: Naučni sadržaj predmeta osnovnog obrazovanja

Kompetencije	Preporučena literatura
<p>“Primena kompetencije naučnih sadržaja u nastavi u nastavi predmeta osnovnog obrazovanja”</p> <p>Očekivani rezultati <i>Učitelj razredne nastave - razredni ciklus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ovladava</i> pojmove iz predmete osnovnog obrazovanja, pojava, zakonitosti na naučnom i didaktičkom nivou; • <i>prenosi</i> naučne koncepte, pojave, zakonitost i pravila u skladu sa uzrastom i učenje učenika u osnovnom obrazovanju; • <i>ovladava</i> znanjem, veštine i navikama koje učenici od 1. do 5. razreda stiču za svaki predmetni program; • <i>planira</i> prema tipičnim poteškoćama sa kojima se učenici susreću tokom procesa učenja; • <i>prilagođava</i> predmetne programe za učenike kojima predstavlja poteškoće u učenju ili sa ograničenim sposobnostima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovni kurikulum za pripremni razred i osnovno obrazovanje na Kosovu (0, I, II, III, IV i V razred). • Svi kurikulumi /predmetni programi koji sadržane nastavni plan od 1. do 5. razreda. • Školski udžbenici od 1. do 5. razreda. • Razne izvore za pomoć nastavnicima i učenicima osnovnog obrazovanja.

3. Modeli testova za nastavnike osnovnog obrazovanja

Modeli testa za polaganje kvalifikacionog ispita za Učitelja osnovnog obrazovanja– razredni ciklus, razvijeni su i organizovani imajući u vidu glavne oblasti i kompetencije u kojima se verifikuju znanja, veštine i vrednosti neophodne za uspešno obavljanje profesiju učitelja u osnovnom obrazovanju, sa ciljem sticanja napredne licence učitelja razredne nastave.

Modele testova za kvalifikacioni ispit za sticanje napredne licence u nastavi nalazimo organizovane u šest osnovnih oblasti, od kojih su deo osnovnih kompetencija koje su, zajedno sa očekivanim rezultatima, reference u izradi zahtevi/pitanja testa

U sljedećoj tabeli dat je sažetak oblasti - rubrike kvalifikacionog ispita, za koje su zahtevi/pitanja sastavljeni prema tri nivoa postignuća.

Br.	Rubrike testa	Poeni na testu	Broj pitanja sa alternativama, osnovni nivo V)1 = 1 poen	Broj pitanja sa više odgovora, prosečan nivo V)2 = 2 boda	Broj pitanja sa alternativama, visok nivo V)3 = 3 boda
1	Službena školska dokumentacija	4 poena	0	2	0
2	Kurikulum - Predmetni program	6 poena	0	3	1
3	Aspekti metodologije i pedagogije	13 poena	4	3	1

4	Aspekti inkluzivnosti i profesionalne etike	3 poena	1	1	0
5	Aspekti pravopisa albanskog jezika	4 poena	0	2	0
Ukupno pitanja, deo 1		30 poena	5	11	2
6.	Naučni sadržaj predmeta	40 poena	5	10	5
Ukupno test pitanja		70 poena	10 pitanja	21 pitanje	7 pitanja

Sledeći modeli testiranja uključuju nekoliko zahteva/pitanja (ne svih po broju) za svaku oblast - rubriku kvalifikacionog ispita za nastavnike osnovnog obrazovanja. Oni sadrže pitanja sa više alternativa, prema nivoima težine, sa mogućnošću tačnih odgovora u jednoj ili više alternativa.

I. Službena školska dokumentacija

1. Definišite sledeće standarde koji su deo standarda nastavničke profesije prema dokumentu Strateški okvir za razvoj nastavnika na Kosovu: **1 poen**
  - a. Pokazuje pozitivne i objektivne stavove i ponašanja za dobrobit učenika i učenje
  - b. Angažuje se u kontinuiranom profesionalnom razvoju
  - c. Upravlja školom, školskim aktivnostima i resursima
  - d. Osigurava da svi učenici imaju jednake mogućnosti za kvalitetno učenje

2. Okvir za osiguranje kvaliteta performanse škole izgrađen je na interakciji između: **1 poen**
  - a. glavni principi kurikuluma i glavnih kompetencije kurikuluma
  - b. glavni principi kurikuluma i kurikulumske oblasti
  - c. glavni principi kurikuluma i oblasti kvaliteta škole.
  - d. glavni principi kurikuluma i ciljevi preduniverzitetskog obrazovanja

II. Kurikulum - predmetni program matematike

3. Koji od navedenih pojmova izražava jedinstvene kriterijume za vrednovanje znanja, veština i stavova učenika prema relevantnim oblastima. **1 poen**
  - a. Stepen kurikuluma
  - b. Vrste ocenjivanja
  - c. Nivoi postignuća
  - d. Glavne kompetencije

4. Koji od rezultati učenja iz predmet matematike 2. razred se odnose na nastavnu temu Prirodni brojevi: **1 poen**
- a. Primeniti sabiranje, oduzimanje, množenje i deljenje na probleme iz svakodnevnog života;
  - b. Upoređuje skupove prema broju elemenata (manje, više, isto toliko);
  - c. Meri različite dužine koristeći nestandardne i standardne jedinice;
  - d. Koristite komutativno i asocijativno svojstvo da pronađete zbir i proizvod brojeva;
5. Međukurikularna pitanja definisana u osnovnom kurikulumu i predmetnim kurikulumima osnovnog obrazovanja su: **1 poen**
- a. celina manje-više sistematičnog znanja stečenog u određenoj oblasti
  - b. izborni deo nastavnog plana i programa koji predstavlja nastavne predmete i nastavne aktivnosti utvrđene na nivou škole.
  - c. važan kurikularni sadržaj koji ne pripada u potpunosti samo jednom predmetu ili oblasti kurikuluma, već se uči u više predmeta.
  - d. strukturirane nastavne aktivnosti koje se dešavaju izvan konteksta formalnih oblasti učenja i predmeta,

III. Aspekti metodologije i pedagogije

6. Koji od sljedećih aspekata najviše služi za prilagođavanje deci osnovnog obrazovanja da sistematizuju učenje kroz igru, rad, učenje, kao i da im se omogući razlikovanje između igre i zadatka. **1 poen**
- a. iskustva učenja
  - b. nastavne metode
  - c. praktičan rad
  - d. naučni zadaci
7. Učenici uspevaju naučiti do 90% rezultate učenja u učionici ako: **1 poen**
- a. pročitajte tekst;
  - b. pažljivo slušajte učitelja;
  - c. gledaju slike ili video;
  - d. stvaraju modele i predstavljaju svoje radove.

8. Prilikom planiranja sumativnog testa za 5. razred, prvi korak koji nastavnik treba da preduzme je: **1 poen**
- određivanje vrsta pitanja i bodova koje će imati test.
  - određivanje nivoa i dužine testa.
  - izrada šeme za ocenjivanje testa.
  - utvrđivanje rezultate učenja koji se ocenjuju na testu.

IV. Aspekti inkluzivnosti i profesionalne etike

9. Učiteljica 4. razreda je planirala posetu sa svojim učenicima gradskom pozorištu. Šta je najefikasnije da učiteljica uradi da čak i Alba, devojčica koja se kreće invalidskom kolicom, može da poseti gradsko pozorište zajedno sa drugovima i drugaricama iz razreda? **1 poen**
- traži učiteljici iz drugog razrednika da prati Albu u ovoj poseti.
  - prethodno odlazi u gradsko pozorište i identifikuje probleme sa kojima se može suočiti njen učenica i pravi preliminarni plan.
  - ohrabruje je i zamoli Albu da ostane kod kuće na dan posete pozorištu.
  - traži od Albe da dođe u pratnji člana porodice, koji će je pratiti.
10. Inkluzivna učionica je ona u kojoj: **1 poen**
- ocenjivanje se ponavlja sve dok svaki učenik ne postigne minimalne rezultate.
  - učitelj/ca predaju pozivajući se samo na školski udžbenik kako bi se smanjilo opterećenje učenika.
  - postoji aktivno uključivanje učenika sa visokim rezultatima.
  - učitelj/ca kreira različite prakse učenja i iskustva za svakog učenika.

V. Aspekti pravopisa albanskog jezika

11. Koja od sljedećih alternativa je ispravno napisana? **1 poen**
- razredi 3-ći škole
  - razred 3. škole
  - razredi 3-ći škole
  - 3-ći razred škole

12. Koja od sljedećih alternativa je ispravno napisana?

1 poen

- a. Komisija za upis učenika u prvi razred preporučuje opremanje deteta sa medicinsko-pravni izveštajem kada ga dete nema.
- b. Komisija za upis učenika u prvi razred preporučuje opremanje deteta sa medicinsko pravnim izveštajem kada ga dete nema.
- c. Komisija za upis učenika u prvi razred preporučuje opremanje deteta sa Medicinsko-pravnim izveštajem kada ga dete nema.
- d. Komisija za upis učenika u prvi razred preporučuje opremanje deteta sa lekarskim Medicinskopravnim kada ga dijete nema.

VI. Naučni sadržaj predmeta osnovnog obrazovanja

Pismo sa sela

Sokol!

Odugovlačio sam s pismom, jer smo vas čekali, ali nisi imao mogućnost da dođeš kod nas. Sada ću ti reći nešto o mom selu. Zamislite prekrasno jezero, okruženo visokim planinama i prekriveno zimi i leti. Zamislite planinski lanac, kao što je Mount Dry i u njegovom podnožju polje koje se proteže nizbrdo i ljubi vodu jezera. Pogodite da je od ovog polja odvojeno poluostrvo koje ide još dublje u jezero. Ovde je naše selo, naš Kallamasi. Zaista imamo prelepu prirodu i svi prijatelji koji nam dođu ostaju bez teksta. Vode jezera nas okružuju sa tri strane i s tim vodama smo se sprijateljili od malih nogu. Po ko zna koji put sam došao kući svojoj majci kao mokro pile. Ona jadna me je zgrabila, zagrlila i brzo se presvukla. Uradio sam takvu glupost i prošle godine. A šta kažeš, Pirroja me zove srećnim što idemo da se igramo na Kosornikov travnjak. I misimo damo odlazili. Došao je i Vasoja, Đerđi i Todri. Počeli smo igrati. A ti, udarim jako nogom... loptu tačno nasred jezera. Šta sad? Skoro sam se onesvestio! Nisam izdržao: zatvorio sam oči i ušao u vodu. Da li znaš? Sa svom odećom! Spasio sam loptu, ali sam postao smeh mojih prijatelja.

Ovako nas je snašlo na jezeru, ovakve probleme imamo s njime. Ne samo leti, već i zimi, družimo se s jezerom. Takođe volimo kada je i ljuto te penaste, besne valove. Znaš šta radimo? Upadamo u nevolje i pokušavamo lagati valove. Kada se talas povuče sa obale, pratimo talas u dubinu. Kada se naljuti, naredimo da odemo. Ali često nas ona porazi: kako nas laže i puni naše cipele vodom. Prasnuli smo od smeha! U želji da što prije pobjegnemo od vala, posrćemo i padamo u vodu. Talas prelazi preko našeg tela i postanemo mokri.

Ali naše selo ima druge lepote; o tome povremeno ću ti pisati o njima. Ne zaboravi i ti: želim da mi napišeš više o svom selu.

Zbogom! Yli

13. Dati tekst je:

1 poen

- a. lično pismo
- b. službeno pismo
- c. poziv
- d. dnevnik

14. U rečenici: “Zamisli jedno prekrasno jezero, okruženo visokim planinama”, reč prelepo je:

1 poen

- a. pridjev
- b. predlog
- c. prilog
- d. ime.

“Ljubav prema svojoj zemlji”

Putujemo na Jadran. Prešli smo veoma dug put, menjajući mnogo aviona kroz različite i čudne aerodrome. Spavali smo u komadima, leteći iznad nepoznatih gradova. Prije nego što stignemo u Albaniju, svratimo na nekoliko dana u Rim. Prošetali smo ulicama Rima. Hladno je. Novembar. Putovanje kroz glavni grad postaje sve zanimljivije. Odjednom se oko zaustavlja na znaku: ulica “Gjergj Kastrioti”.

Ulica sa natpisom: “Gjergj Kastrioti o je ostao ovde nekoliko dana”. Ne pričamo uopšte. Razmišljamo. Ovde je došao pre pet vekova. Sjahao je sa konja i ušao u ovu zgradu. Stanovnici su posvuda izlazili na prozore da vide stranog i dalekog gosta. Došao je iz mesta gde je bio užasan rat. U njegovim sobama bilo je svetla do kasno. Razmišljamo o tom vremenu, dok je kiša nemilosrdno pada. Sedamo u auto i krećemo beskrajnim ulicama grada. Sutra krećemo za Albaniju. Avion će iza sebe ostaviti Jadransko more. Ispod oblaka, ispod magle, između prelepe doline, kao stari znanac, pojaviće se aerodromska pista Rinas.

Dobro nam došla domovino!

Ismail Kadare

15. Kroz ovaj fragment, narator ima za cilj da ispriča :

1 poen

- a. njegovo sledeće putovanje.
- b. neočekivane peripetije tokom putovanja.
- c. mesta koja su ga najviše impresionirala.
- d. mesta nazvana po heroju Gjergj Kastriot Skënderbeu.

16. Ovaj fragment ima elemente:

1 poen

- a. naučne.
- b. biografske.
- c. informativne.
- d. autobiografske.

17. Učenici sede u učionici u redovima. Svaki red ima isti broj učenika. Dva su reda učenika ispred Rrona i jedna red učenika iza njega. U Rronovom redu su 3 učenika na njegovoj levoj strani i 5 učenika na njegovoj desnoj strani. Koliko ukupno učenika ima u razredu?

1 poen

- a. 10
- b. 17
- c. 18
- d. 27

Zadata je problemska situacija: Agim putuje vozilom 2 prva sata brzinom od 70 km/h, a ostala tri sata brzinom od 80 km/h. Zaokružite tačnu alternativu za pitanja 22 i 23.

18. Agim ukupno je putovao:

1 poen

- a. 150 km
- b. 250 km
- c. 340 km
- d. 380 km

19. Prosečna brzina kojom je Agimi putovao je:

1 poen

- a. 75 km/h
- b. 76 km/h
- c. 77 km/h
- d. 78 km/h

Kosovo Legal
Services Company

IBE

EDUCATIONAL
RESEARCH
INSTITUTE

Ovaj dokument je izrađen uz podršku Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost Ministarstva prosvete, nauke, tehnologije i inovacija i partnerskog konzorcijuma i ne odražava nužno stavove Evropske unije.